

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035

-liikenne- ja ilmastosuunnitelma 2025

Hyväksytty kunnan johtoryhmässä 1.4.2025

Hyväksytty kuntakehityslautakunnassa 16.4.2025

Hyväksytty kunnanhallituksessa XX.XX.2025

Hyväksytty kunnanvaltuustossa XX.XX.2025

Sisällysluettelo

Johdanto ja tiivistelmä	2
Työssä käytetty sanasto ja terminologia	3
1 Ilmastotyön tausta ja tarkoitus	6
2 Mäntsälän kunnan ilmastonykytila	8
2.2 Päästöt vähenevät tasaisesti	10
2.2 Tehdyt ilmastotoimenpiteet Mäntsälässä	13
2.3 Ennuste päästökehityksestä nykytoimilla	13
3 Mäntsälän kunnan liikenne- ja ilmastosuunnitelma	18
4 Lopuksi.....	21

LIITTEET

- I. CO2-raportti 2025 Mäntsälä, 2025. Sitowise.

KUVALÄHTEET

- Kuva 1, s. 7. Uudenmaan liitto, 2024. Uudenmaan liiton hiilineutraalin tiekartan painopisteet.
- Kuva 2, s. 8. Sitowise, 2025. CO2-raportti. Mäntsälän päästöt sektoreittain.
- Kuva 3, s. 9. Sitowise, 2025. CO2-raportti. KUUMA-seudun kuntien päästöt asukasta kohden vuonna 2023.
- Kuva 4, s. 10. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnan perusskenaario päästövähennysten kehittymisestä.
- Kuva 5, s. 11. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnan perusskenaario päästövähennysten kehittymisestä.
- Kuva 6, s. 12. Energiateollisuus ry, 2025. Sähkönkulutus kunnittain 2007–2023. Tilasto.
- Kuva 7, s. 14. Luonnonvarakeskus (Luke), 2024. Tilasto käytössä olevasta maatalousmaasta. Ympäristösitoumukset.
- Kuva 8, s. 15. Uudenmaan liitto, 2025. Uudenmaan Uudenmaankuntien määrittämät ilmastotavoitteet.
- Kuva 9, s. 16. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnalle laadittu vaihtoehtoskenaario.
- Kuva 10, s. 16. Suomen ympäristökeskus Syke, 2024. Skenaariotyökalu. Mäntsälän kunnalle laadittu vaihtoehtoskenaario.

LÄHTEET s. 22

Johdanto ja tiivistelmä

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne- ja ilmastosuunnitelma on toteutettu kunnan omana työnä vuosien 2023–2025 aikana. Valmistunut suunnitelma toimii esimerkkinä, miten yhteinen tavoite kestävästä ja turvallisesta yhteiskunnasta ilmasto- ja päästövähennystavoitteiden osalta on koonnut yhteen toimijoita ja asiantuntijoita yli organisaatiorajojen.

Tehdystä suunnitelmasta on vastannut Mäntsälän kunnan teknisen ja elinvoimapalveluiden palvelualue. Työn projektipäällikkönä on toiminut Mäntsälän kunnan liikenne- ja ilmastoasiantuntija, joka on vastannut hankkeen koordinoinnista yhdessä hankkeelle perustetun ohjausryhmän kanssa.

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne ja ilmastosuunnitelma kuvaa Mäntsälän ilmastonykytilaa ja kunnan asettamia päästövähennystavoitteita.

Kestävä ja turvallinen Mäntsälä 2035 kuvaa tulevaisuuden visiotamme kuntalaisten hyvinvointia ja yhteisöjen elinvoimaa edistävänä resurssiviisaana kuntana. Työn kautta ja seuraavien valmisteluvaiheiden aikana yhteiset arvomme - turvallisuus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus - konkretisoituvat arkemme peruspilareiksi

Tarkoituksenamme on edistää turvallista ja sujuvaa arkea Mäntsälässä innostaa mukaan myös muut alueen yhteisöt ja sidosryhmät vastuullisesti ja kestävästi.

Työn ohjausryhmässä ovat toimineet

Hannu Laurila, kunnanjohtaja ja ohjausryhmän puheenjohtaja
Mika Pynttari, tekninen johtaja
Vesa Gummerus, kuntakehitysjohtaja
Timo Ahvo, sivistysjohtaja
Soile Karhinen, toimitilapäällikkö
Jaana Jetzinger, viestintäpäällikkö
Katri Lehtonen, viestintäasiantuntija
Irina Patrikainen, markkinointiasiantuntija
Elina Lämsä, liikenne- ja ilmastoasiantuntija
Laura Lamberg, suunnitteluavustaja
Mirella Bitter, controller

Anna-Liisa Liettyä, maaseutupäällikkö
Miikko Santala, Uudenmaan ELY-keskus
Elli Seppä, Uudenmaan ELY-keskus
Salla Lahtinen, Uudenmaan liitto
Pia Tynys, Uudenmaan liitto
Heini Peltonen, Uudenmaan liitto
Tapio Reijonen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Tapani Hänninen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Marko Ahl, Nivos Oy
Piia Kokko, Kiertokapula Oy

Työssä käytetty sanasto ja terminologia

CO₂e	Lyhenne CO ₂ e eli <i>hiilidioksidiekvivalenttia</i> on luku, jolla kuvataan kasvihuonekaasupäästöjen ilmastovaikutuksia eli kasvihuonekaasuyhdisteiden lämmittävää vaikutusta hiilidioksidiin verrattuna.
Hiilineutraalisuustavoite	Euroopan Unioni (EU) on asettanut tavoitteekseen olla ensimmäinen ilmasto-neutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä, joka tarkoittaa, että ilmaston lämpeneminen pyritään rajoittamaan 1,5 asteeseen ilmastopaneeli IPCC:n suosituksen mukaisesti. Tavoite on kirjattu myös Pariisin ilmastopöytäkirjaan, jonka on allekirjoittanut 195 maata, EU ja Suomi mukaan lukien. Suomen kansallinen hiilineutraalisuustavoite on vähentää 50 % kasvihuonekaasupäästöistä vuoteen 2035 mennessä vuoden 2005 tasosta ja Mäntsälän kunnan hiilineutraalisuustavoite on vähentää 80 % kasvihuonekaasupäästöistä asukasta kohden vuoteen 2035 mennessä.
Hiilinielu ja nettonielu	Hiilinielu on ilmakehän hiilidioksidia sitova prosessi, toiminta tai mekanismi. Nettonielu tarkoittaa ilmakehän hiilidioksidia sitovaa prosessia, toimintaa tai mekanisme, jossa on sekä päästöjä sitovia hiilinieluja että päästölähteitä, joiden summa on negatiivinen. Nettonielussa päästöjä sitovat määrät ovat suurempia prosessissa syntyviin kasvihuonekaasuja päästöjen määrään nähden.
F-kaasut	F-kaasut ovat usean kemiallisen yhdisteen muodostama ryhmä kasvihuonekaasuja. Niihin kuuluvat fluorihiihivedyt (HFC-yhdisteet), perfluorihiihivedyt (PFC-yhdisteet), rikikiheksafluoridi (SF ₆) ja typpitrifluoridi (NF ₃). F-kaasuja käytetään pääosin kylmä- ja ilmastointilaitteissa, lämpöpumpuissa, sähköisissä kytkinlaitteistoissa, palontorjunnassa, solumuovien valmistuksessa sekä aerosoleina ja liuottimina. F-kaasuille on vaihtoehtoja monissa käyttötarkoituksissa. (Syke, 2025-2).
Kasvihuonekaasu	Ilmakehän kaasu, jonka läpi auringonsäteily pääsee yhdistäen ja imaisten sisäänsä maan pinnan lämpösäteilyä kiihdyttämällä kasvihuoneilmiötä, kun kasvihuonekaasut ilmakehässä lisääntyvät.
Perusskenaario	Tehty arvio CO ₂ e-päästöistä eri taakanjakosektoreiden osalta tarkastelun tavoitevuonna. Mäntsälän kunta on tarkastellut Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laatimalla skenaariotyökalulla, miten nykyilmaisäädäntö ja kansalliset ilmastopoliittiset päätökset muodostavat kunnan päästövähennystavoitteiden perusskenaarion eli ns. 0-vaihtoehdon. Kuvattu raportin kohdassa 2.2 sivulla 9.
Päästökerroin	Suhteutettu hiilidioksidimäärä energiahöyryyn nähden.
Päästökuilu	Asetetun päästövähennystavoitteen ja saavutettavan päästövähennyksen ero. Suuri kuilu kuvaa merkittävää päästömäärää ja negatiivinen kuilu kuvaa asetettua päästövähennystavoitetta, Mäntsälässä -48,5 kt CO ₂ e.
Päästölähde	Kasvihuonekaasuja, aerosoleja ja kasvihuonekaasujen esiasteita ilmakehään aiheuttava prosessi, toiminta tai mekanismi.
Tavoiteskenaario	Kunnan tai muun organisaation asettama päästövähennystavoite, jossa toteutetaan lisätoimia perusskenaarion nähden ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi.

Taakanjakosektori

Taakanjakosektorit tarkoittavat eri kategorioihin jaettuja osa-alueita, jotka aiheuttavat päästöjä. Näitä ovat liikenteen päästöt, työkoneiden ja teollisuuden päästöt, maatalouden päästöt, rakennusten erillislämmityksestä aiheutuvat päästöt, jätehuollon päästöt, F-kaasut eli muun muassa jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteistoissa käytettävät aineet, kaukolämmön sekä lämmitys- ja kulutussähkön päästöt.

Kuntastrategia ilmastotyön selkärankana

Turvallisuus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus ovat vuosille 2022–2025 laaditun Mäntsälän kuntastrategian (KV 13.12.21) selkäranka ja ydin, jonka tavoitteisiin myös tämä suunnitelma vastaa. Kuntastrategiamme päätavoitteiksi on asetettu turvallinen ja sujuva arki, osallistava yhteisöllisyys sekä vastuullinen ja kehittävä vire, joita on hyödynnetty myös tämän työn tavoiteasetannassa. Liikenne- ja ilmastosuunnitelma tukee visiotamme kasvavana ja kehittyvänä parhaan arjen paikkakuntana.

Mäntsälän kunta on tavoitteellisesti toteuttanut ilmastotyötä jo aikaisempina vuosina. Tärkeinä etappeina ilmastotyön osalta ovat olleet kunnan liittyminen Hiilineutraalien kuntien verkostoon (HINKU) ja Kuntien energiatehokkuus-sopimukseen (KETS). Olemme asettaneet konkreettiset hiilineutraalius- ja päästövähennystavoitteet tuleville vuosille kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisöjen elinvoiman edistämiseksi.

Mäntsälän kunnan johtoryhmä on 5.12.2023 kokouksessaan hyväksynyt liikenne- ja ilmastosuunnitelman laadinnan kunnan asettamien ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Kunnan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja vähentää 80 % vuonna 2007 asukasta kohden mitatuista kasvihuonekaasupäästöistä.

Kunnan toimielinten keskeisenä tavoitteena ja perustana ovat terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Hyvissä ajoin toimien ja ilmastomuutoksen aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin ja riskeihin varautuen ennakoimme tulevaisuuden päätöksentekoprosesseja. Ympäristö- ja terveyshaittojen ennaltaehkäisy sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden suunnittelu ovat ensiarvoisen tärkeää. Haluamme turvata kestävän ja turvallisen Mäntsälän parhaan arjen paikkakuntana ja kasvualustana myös tuleville sukupolville.

Kunnan ilmastotyön ja tämän suunnitelman liitteenä olevan toimenpideohjelman tavoitteena on huolehtia alueemme luontoarvoista, puhtaasta ilmanlaadusta, metsien hiilinieluista sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien alueiden ja ekologisten yhteyksien säilyttämisestä.

Teemme tätä työtä aktiivisesti ilmastomuutosta ehkäisten ja satsaten tulevaisuudessa yhä edelleen energiatehokkaisiin ratkaisuihin, alueen kiertotalouteen sekä yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen Teidän kanssanne.

Kannustan teitä kuntalaisia, kyläläisiä, alueemme yrityksiä sekä muita verkostojamme resurssiviisauteen ja ilmastoyhteistyöhön. Yhteistyöllä saavutamme kestävän ja turvallisen arjen suuntaviivat seuraavan kymmenen vuoden aikana, sillä ilmastotyötä tehdään vuoro vaikuttaen ja resursoimalla riittävästi ilmastotoimenpiteisiin tulevina vuosina, yhdessä.

Mäntsälässä 1.4.2025

Hannu Laurila, kunnanjohtaja

1 Ilmastotyön tausta ja tarkoitus

Euroopan Unionin (EU) ilmastopolitiikka on keskeinen ohjaava tekijä jäsenmaiden ilmastotoimissa. EU:n tavoitteena on vähentää nettokasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta ja saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tämä tavoite on kirjattu eurooppalaiseen ilmastolakiin, joka tuli voimaan vuonna 2021. EU:n ilmastopolitiikan ydin koostuu päästökaupasta, kansallisista tavoitteista EU:n yleisen päästökaupan ulkopuolisille aloille (taakanjako) ja maankäyttösektoria koskevista velvoitteista (LULUCF).

Suomi on sitoutunut torjumaan ilmastomuutosta kunnianhimoisilla tavoitteilla, kuten hiilineutraaliuden saavuttamisella vuoteen 2035 mennessä. Päästövähennystavoitteet ovat -60 % vuoteen 2030 mennessä, -80 % vuoteen 2040 mennessä ja -90 % vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Suomi on laatinut useita kansallisia ilmasto-ohjelmia. Ilmastotyön taustana toimivat kansainväliset ja kansalliset ilmastositoumukset sekä lainsäädäntö, muun muassa Pariisin ilmastopöytäkirja. Euroopan komissio on laatinut tavoitteiden saavuttamiseksi myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja ilmastolain vuonna 2019.

Ilmastomuutoksen torjuminen vaatii laajaa yhteistyötä ja konkreettisia toimia kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Paikallinen ilmastotyö on olennainen osa laajempaa ilmastopolitiikkaa ja kuntien konkreettiset toimet ovat ratkaisevia ilmastomuutoksen torjunnassa. Kestävä- ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne- ja ilmastosuunnitelman tarkoituksena on asettaa kunnan paikalliset tavoitteet ja suuntaviivat tehtäville ilmastotoimenpiteille.

Valtakunnallisesti ilmastotyö on kehittynyt merkittävästi. Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma on edistänyt kuntien ilmastotyötä eri puolilla Suomea ja ohjelman puitteissa on toteutettu 160 hanketta, jotka ovat keskittyneet muun muassa energiatehokkuuden parantamiseen, vähähiiliseen liikenteeseen ja kestävien elämäntapojen edistämiseen. Mäntsälässä tullaan määrittelemään erillinen toimenpideohjelma hyödynnäen muiden kuntien ilmastotoimenpiteitä. Muita esimerkkejä kansallisista ohjelmista on *Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE)*, vuosille 2018-2024 ajoittunut EU:n rahoittama Life-hanke, joka toteutti kansallista ilmasto-politiikkaa ja jossa muun muassa Uudenmaan liitto oli merkittävänä partnerina mukana. Hankkeessa vietiin käytäntöön erityisesti energia- ja ilmastostrategian (EIS) sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) linjauksia. Hankkeen tavoitteena oli edistää älykästä vähähiilistä liikennettä, hajautetun uusiutuvan energian tuotantoa ja rakennusten energiatehokkuuden parantamista. Hanke tuki ilmastokestäviä kaupunkisuunnitteluprosesseja sekä vähähiilisen tuotannon ja kulutuksen edellytysten luomista. Uudenmaan liiton asiantuntemusta ja hanketukea on hyödynnetty myös Mäntsälän kunnan ilmastotyön käynnistämisessä.

Mäntsälän kunta edistää paikallisia ilmastotavoitteita yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa. Mäntsälä on sitoutunut Helsingin seudun maankäyttö-, asuminen- ja liikenne- (MAL) -suunnitelmaan, jossa on pääkaupunkiseudun ja Keski-Uudenmaan kuntien välisesti sitouduttu vähentämään hiilidioksidipäästöjä liikkuemisen ja energiantuotannon sekä maankäyttöön liittyvillä ratkaisuilla. Lisäksi Mäntsälän kunta on ollut mukana laatimassa ilmastomuutoksen sopeutumisohjetta Keski-Uudellamaalle Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen johdolla yhdessä alueen muiden kuntien; Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti. Työ on kantanut hedelmää seudullisena yhteistyönä alueen kuntien välillä, josta osoituksena on muun muassa KUUMA-kuntien yhteistyöryhmät ja ilmastotyöryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa jakamaan ilmastotyön hyviä kokemuksia ja käytänteitä.

Paikallisella ja seudullisella ilmastotyöllä tavoitellaan muun muassa ilmastoviisasta maankäyttöä ja rakentamista, älykäs ja päästötöntä liikkumista, nopeaa ja reilua energiasiirtymää, hiilineutraalia kiertotaloutta, kestävää kulutusta ja tuotantoa sekä hiilensidonnan vahvistamista ja päästöjen kompensoimista, joista Uudenmaanliitto on laatinut erillisen tiekartan, mikä on esitetty alla kuvassa 1.

Kuva 1. Uudenmaan hiilineutraalin tiekartan painopisteet. Uudenmaan liitto, 2024.

Uudellamaalla ja KUUMA-seudun kunnissa on panostettu viime vuosina ilmastosuunnitelmien ja niiden päivitysten laadintaan. Ilmastosuunnitelmia on valmistunut sekä päivitetty lähiaikoina muun muassa Sipoon, Tuusulan, Nurmijärven ja Myrskylän kunnissa. Kunnat ovat sekä seudulla että kansallisesti asettaneet kunnianhimoisia ilmastotavoitteita tukeakseen Suomen kansallisia ilmastotavoitteita ja EU:n ilmastopolitiikkaa.

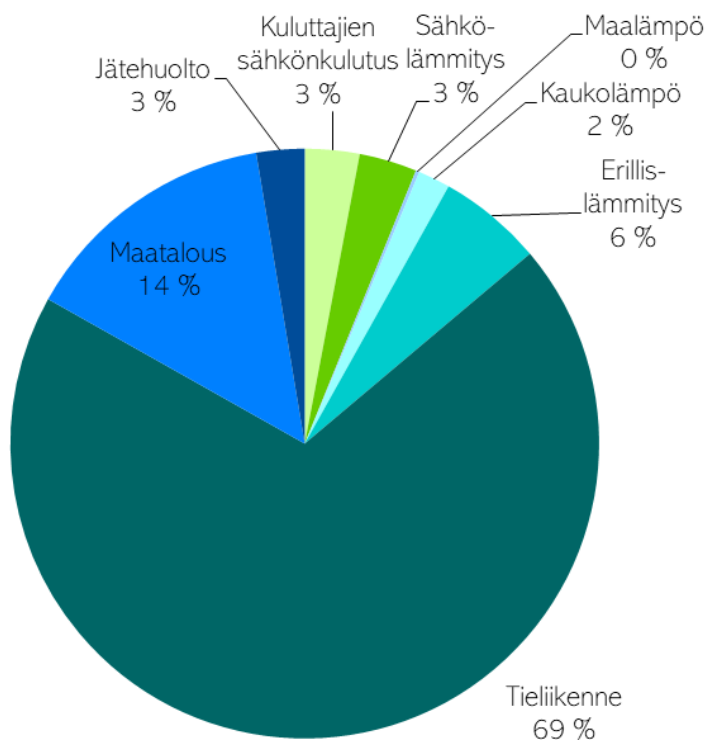
Eri asiantuntijaorganisaatiot ja alan toimijat ovat luoneet työkaluja ja oppaita, jotka tukevat kuntia ja muita toimijoita kansallisessa ilmastotyössä sekä auttavat saavuttamaan asetetut ilmastotavoitteet. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) julkaisema ja tässä työssä hyödynnetty hiilineutraalisuomi.fi-verkkosivusto muun muassa tarjoaa laajan valikoiman työkaluja ja resursseja kuntien ja alueiden ilmastotyön tueksi. Tärkeimpiä työkaluja ovat päästötietopalvelu, päästöskenaariotyökalu ja ilmastodieetti.fi-laskuri. Lisäksi vuonna 2024 julkaistu Kuntanielu-opas tarjoaa käytännön ohjeita ja työkaluja kuntien ilmastotyön tueksi, kuten ilmastosuunnitelman laatimiseen, toimenpiteiden vaikutusten arviointiin, viestintään ja sidosryhmäyhteistyöhön.

2 Mäntsälän kunnan ilmastonnykytila

Mäntsälän kunta pyrkii parantamaan asukkaittensa ilmanlaatua ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Mäntsälän kunta on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöistä 80 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2007 tasosta asukasta kohden liittyessään vuonna 2022 hiilineutraalien kuntien verkostoon (HINKU). Kunnassa halutaan panostaa energiatehokkuuteen, uusiutuvan energian käyttöön, maankäytön suunnitteluun päästöjen minimointiin ja hiilen sitoutumisen maksimointiin.

Liikenteen päästöt ovat merkittävä päästösektori Mäntsälässä, jonka vuoksi tämän ilmastosuunnitelman nimeen on haluttu yhdistää liikenteen tematiikka. Mäntsälän kunnan asettamien suunnitelmien ja selvitysten sekä muun muassa strategisen yleiskaavan kautta pyritään kestävään ja resurssiviisaaseen Mäntsälään vuoteen 2050 mennessä ja kunnan tavoitteet ovat linjassa Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden kanssa.

Mäntsälän kuntaa koskevista CO₂-päästöraporteista ja tilastoista on olemassa vuosittaista dataa. Vuoden 2023 kasvihuonekaasupäästöt on esitetty kuvassa 2 sektoreittain, ilman teollisuuden päästöjä. Mäntsälän kunnan kasvihuonekaasupäästöt ilman teollisuuden lukuja olivat vuonna 2023 olivat yhteensä 138,8 kt CO₂-ekv. Näistä päästöistä 4,2 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta, 4,4 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä ja 0,3 kt CO₂-ekv maalämmöstä. Maalämmön osuus lämmitysmuotojakaumasta ja päästöistä on pieni, mihin vaikuttaa osittain se, että rakennuskantatilaston tiedot eivät välttämättä ole täysin ajan tasalla. Vuoden 2023 päästöistä 2,4 kt CO₂-ekv aiheutui kaukolämmityksestä, 8,0 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä, 96,1 kt CO₂-ekv tieliikenteestä, 19,7 kt CO₂-ekv maataloudesta ja 3,7 kt CO₂-ekv jätehuollosta. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt olivat 1,0 kt CO₂-ekv. CO₂-päästöraportin on koonnu Sitowise vuonna 2025.

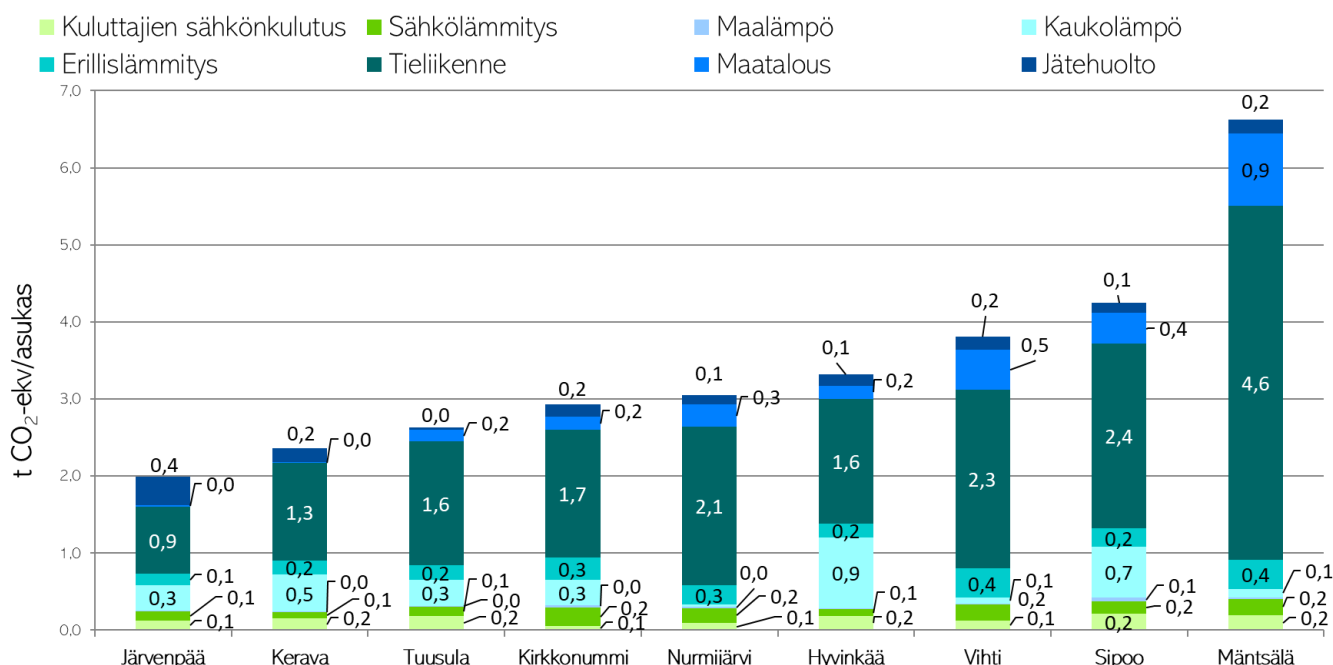

Kuva 2: Mäntsälän päästöt sektoreittain vuonna 2023 ilman teollisuutta. Sitowise, 2025. CO₂-raportti.

Kasvihuonekaasujen vuosipäästöjä lasketaan Alueellisen laskennan (ALas) -mallilla ja laskennasta vastaa Suomen ympäristökeskus SYKE. Aikaisemmassa laskentavassa (LIISA) tieliikennepäästöt ovat perustuneet kaikilla kunnan kaduilla ja teillä perustuneisiin ajosuoritteisiin, jolloin Mäntsälän osalta myös läpiajoliikenteen päästöt ovat näkyneet seurannassa.

Mäntsälän kunnan tieliikennepäästöjä koskeviin tilastointiin eivät enää sisälly kuorma-, paketti- tai linja-autojen tuottama läpiajoliikenne ja Hinku-laskennassa käytettävällä ALas-mallilla päästöt lasketaan käyttöperusteisesti henkilöautojen, moottoripyörien, mopojen ja mopoautojen osalta. Henkilöautojen, moottoripyörien ja mopojen päästöt lasketaan kulutusperustaisesti kuntiin rekisteröityjen ajoneuvojen vuosisuoritteesta. ALas-mallia ja laskentaperusteita on päivitetty Mäntsälän HINKU-verkostoon liittymisen jälkeen (2022) ja nykylaskentamallissa tieliikennepäästöjen laskentaa on tarkennettu. Nykypäästö-laskennasta tieliikennepäästöt on tarkennettu laskentaan vastaamaan kunnan katu- ja tieverkostolla tapahtuvia ajosuoritteita Väyläviraston LIISA-mallista saatavista tie- ja katusuoritetiedoista.

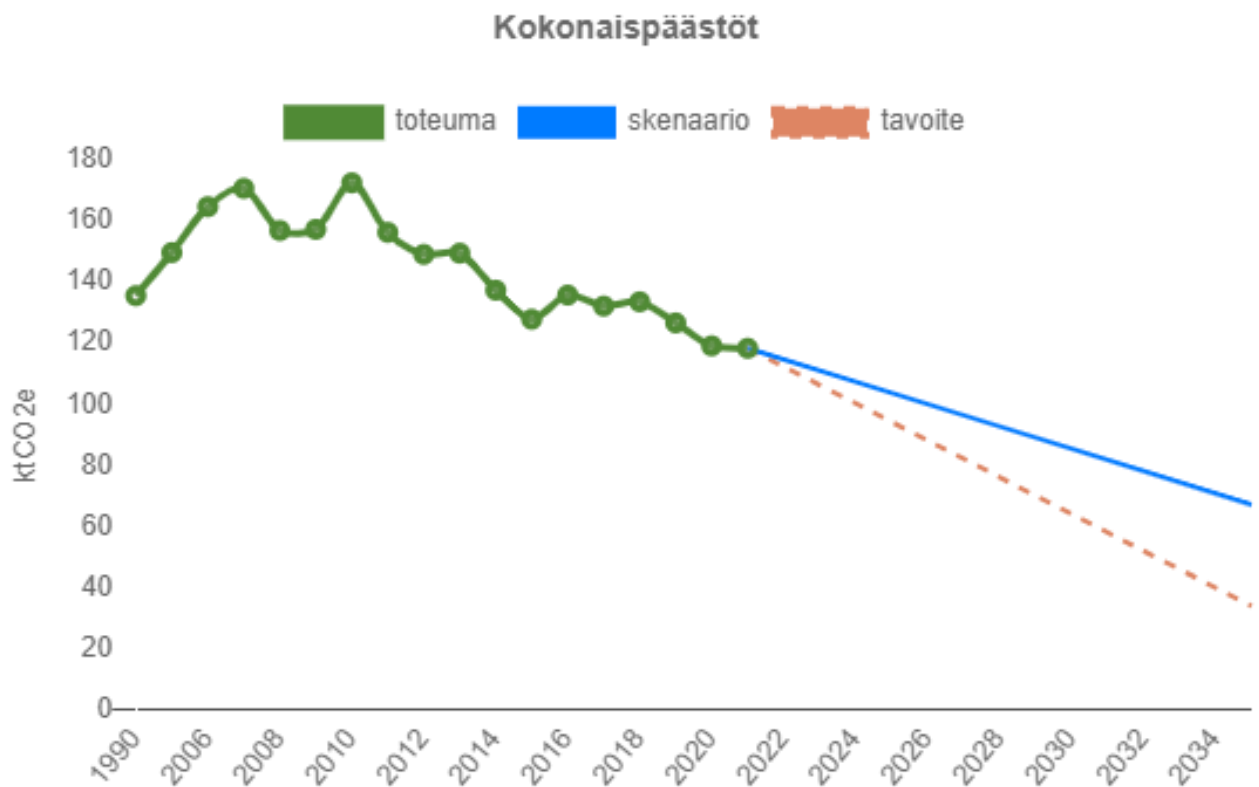
Vaikka Mäntsälän kunnan alueen asukaskohtaiset päästöt ovat tippuneet noin 35 % viimeisen 15 vuoden aikana, ovat asukaskohtaiset päästöt edelleen Mäntsälässä merkittävästi suuremmat (6,6 t CO₂-ekv.) KUUMA-seudun muiden kuntien asukaskohtaisiin päästöihin verrattuna. KUUMA-seudun kuntien asukaskohtaiset päästöt vuodelta 2023 Pornaisten kunnan asukaskohtaisia päästöjä lukuunottamatta on esitetty alla kuvassa 3. Mäntsälässä asuvien tieliikennepäästöt olivat vuonna 2023 yli kaksinkertaiset Nurmijärven, Sipoon ja Vihdin kuntien asukkaiden tieliikennepäästöihin verrattuna sekä liki kolminkertaiset Tuusulan kunnan asukkaiden tieliikennepäästöihin verrattuna.

Kuva 3: KUUMA-kuntien asukaskohtaiset päästöt (t CO₂-ekv/asukas) sektoreittain vuonna 2023 ilman teollisuutta. Sitowise, 2025. CO₂-raportti.

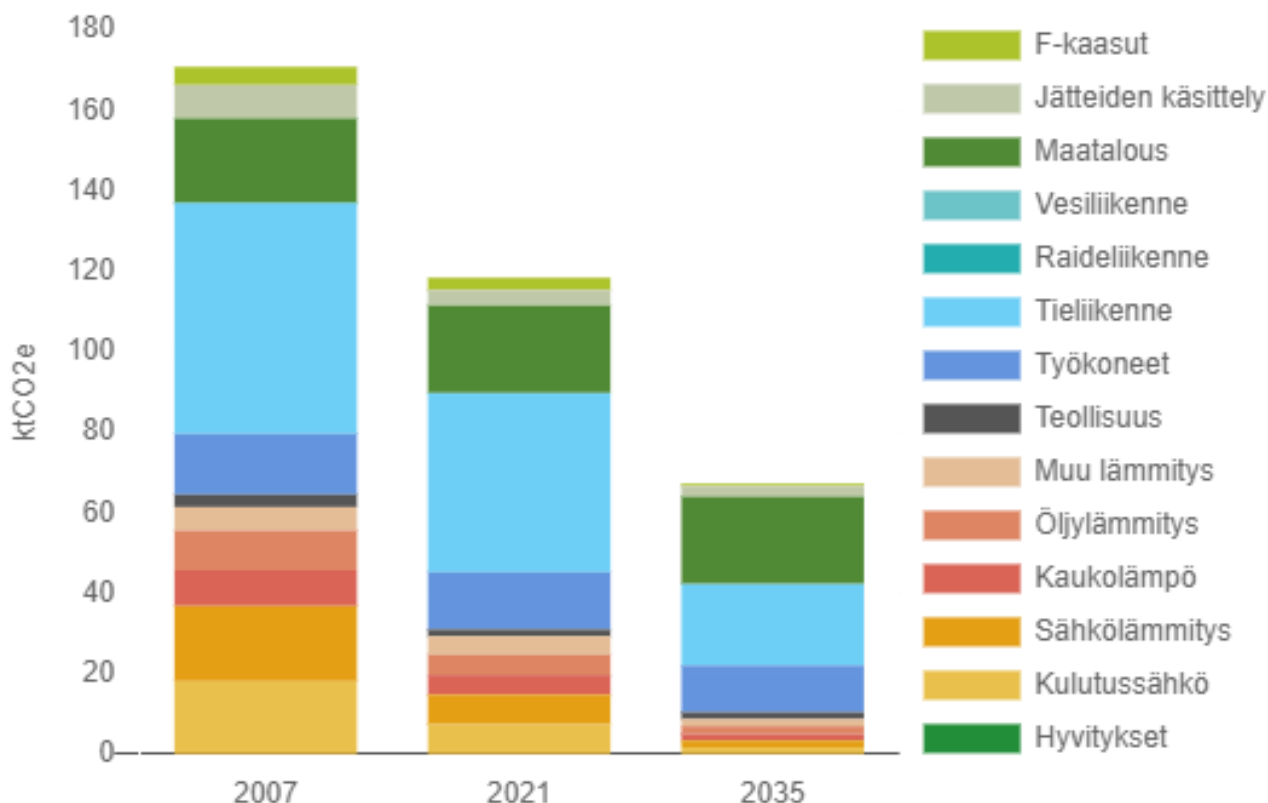
2.2 Päästöt vähenevät tasaisesti

Mäntsälän kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2007 Mäntsälän kokonaispäästö määrä oli 170,7 ktCO₂e, mutta vuoden 2023 alussa kokonaispäästö määrä oli laskenut 118,4 ktCO₂e:hen, mikä tarkoittaa 31 % vähennystä. Suurimpina päästösektoreina Mäntsälässä ovat muutaman viime vuoden aikana olleet tiiliikenne, maatalous ja työkoneet kun vielä 2021 kaukolämpö oli kolmanneksi suurimpana päästölähteenä.

Kuva 4: Mäntsälän kunnan perusskenaario päästövähennysten kehitymisestä. Suomen ympäristökeskus, 2024.

Mäntsälän kunnan päästövähennykset päästövähennyssektoreittain vertailuvuosina 2007 ja 2021 sekä tavoitevuoden 2035 päästöennusteena on esitetty seuraavalla sivulla kuvassa 5.

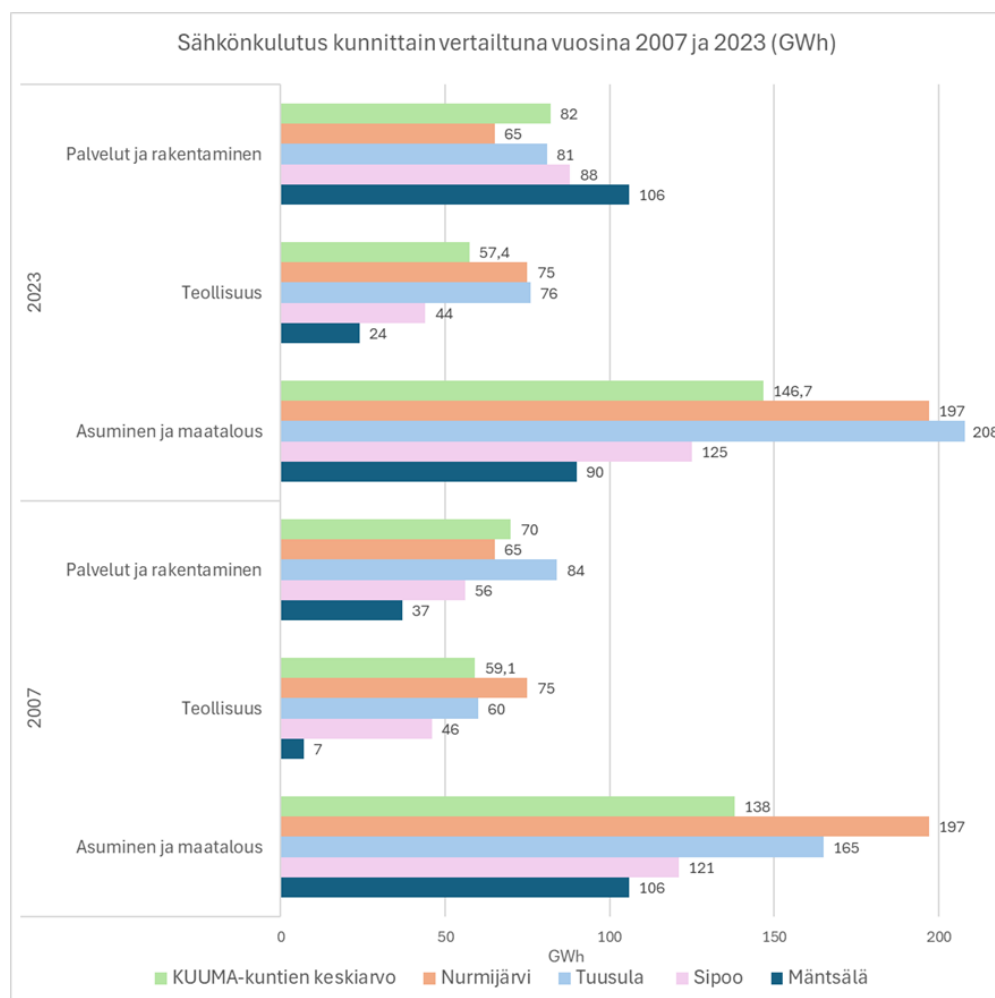
Kuva 5: Mäntsälän kunnan päästövähennysten kehittyminen vuosina 2007 ja 2021 sekä vuoden 2035 ennuste nykyisillä toimenpiteillä ja lainsäädännön vaikutuksilla. Eri värit osoittavat eri päästövähennyssektoreita. (Suomen ympäristökeskus, 2024.)

- Tieliikenne on suurin päästösektori, vaikka ajoneuvoliikenteen päästöt ovat pudonneet 22,9 % vuodesta 2007.
- Maatalous on toiseksi suurin päästösektori Mäntsälässä, ja sen päästöt ovat pysyneet melko muuttumattomina. Maatalouden päästöihin lasketaan hiilidioksidin lisäksi metaani- ja dityppioksidipäästöt kotieläimistä, lannasta ja maatalousmailta.
- Jätteiden käsittelyn päästöt ovat pienentyneet 55,5 % vuodesta 2007 vuoteen 2023.
- F-kaasut muodostivat 2 % Mäntsälän päästöistä vuonna 2023, ja niiden päästöjen osuus pieneni 40,3 % vuodesta 2007.
- Erillislämmityksen päästöt pienenevät 28 % vuodesta 2007 vuoteen 2022, ja kaukolämmön päästöt pienenevät 81 % edellisvuodesta (2021) vuoteen 2022.
- Lämmityssähkön päästöjen pieneminen johtuu valtakunnallisen sähkön päästökertoimen pienemisestä.
- Kulutussähkön käyttö kasvoi hieman vuodesta 2007 vuoteen 2022, mutta päästöt pienenevät 69 % valtakunnallisen sähkön päästökertoimen pienemisen ansiosta.

Kunnittain tehtyä vertailua seudulla on esitetty kuvassa 6, jossa kuvataan sähkönkulutusta kunnittain vertailuvuosina 2007 ja 2023. Taulukossa on esitetty Mäntsälän, Nurmijärven, Sipoon ja Tuusulan kuntien sähkönkulutusluvut omina palkkeinaan ja lisäksi rinnalla on esitetty KUUMA-seudun kuntien keskiarvo, mikä on laskettu jokaisen kymmenen KUUMA-kunnan yhteenlasketuista sähkönkulutusluvuista.

Verrattuna KUUMA-seudun muihin kuntiin, Mäntsälässä sähkönkulutus on ollut vuonna 2007 Keski-Uudenmaan kuntiin verrattuna merkittävästi pienempää. Vuonna 2007 palveluiden ja rakentamisen sähkönkulutus Mäntsälässä oli vuonna 37 GWh, kun KUUMA-seudun kuntien keskiarvo sähkönkulutuksen osalta oli lähes kaksinkertainen, 70 GWh. Teollisuuden sähkönkulutus vuonna 2007 Mäntsälässä oli 7 GWh, kun KUUMA-seudun kuntien keskiarvo oli kahdeksankertainen, 59,1 GWh. Asumisen ja maatalouden sähkönkulutus Mäntsälässä oli vuonna 2007 106 GWh, kun KUUMA-seudun kuntien keskiarvo oli 138 GWh.

Vuonna 2023 Mäntsälän kunnan sähkönkulutuksen laskivat vuoden 2007 luvuista sekä olivat seudun kaikkia vertailuarvoja pienempiä kaikissa muissa sektoreissa paitsi palveluiden ja rakentamista sähkönkulutuksessa (106 GWh). Teollisuuden (24 GWh) ja asumisen ja maatalouden sähkönkulutus (90 GWh) Mäntsälässä pysyivät seudun keskiarvolukuja pienempinä. KUUMA-kuntien keskiarvoluvut sähkönkulutuksessa vuonna 2023 olivat teollisuuden osalta 57,7 GWh, asumisen ja maatalouden osalta 146,7 GWh ja palveluiden ja rakentamisen osalta 82 GWh.

Kuva 6. Sähkönkulutus kunnittain vertailtuna vuosina 2007 ja vuonna 2023. (Energiateollisuus ry, 2025).

2.2 Tehdyt ilmastotoimenpiteet Mäntsälässä

Merkittävin ilmastotoimenpide Mäntsälässä on kunnan liittyminen Hiilineutraalien kuntien verkostoon liittyminen sekä energiatehokkuuteen panostaminen ja kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) solmiminen. Hiilineutraalien kuntien verkostoon kuulumisen edellytyksenä on ilmastosuunnitelman laadinta. Tämän työn suunnittelu- ja aloitusvaiheessa syksyllä 2023 kerättiin kunnan henkilöstölle järjestetyn kyselyn avulla Mäntsälässä jo tehtyjä ilmastotoimenpiteitä, joita ovat olleet muun muassa toimenpiteet maankäytön ja rakentamisen, energiasiirtymän, kestäväen kulutuksen sekä kiertotalouden edistämisen osalta. Mäntsälän kunta on parantanut kunnan omistamien kiinteistöjen energiatehokkuutta pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja kestäväen liikkumisen edistämiseksi on muun muassa hankittu kuntapyöriä eli asemafillareita kuntalaisten käyttöön. Lisäksi on tehty erilaisia kokeiluja, kuten tarjottu kunnan työntekijöille kimpapakyytipalvelua kuljetusten yhdistämiseksi jatyömatkoista aiheutuvia päästöjen vähentämiseksi. Mäntsälässä on myös toteutettu merkittävä määrä sähkölatausinfraa uudennlaiselle ajoneuvokannalle yhdessä Nivoksen kanssa ja kunnan työntekijöillä on mahdollisuus etätöhyön. Kunnan työntekijöillä on ollut myls mahdollista osallistua ilmastotyötä koskeviin koulutuksiin sekä ilmoittautua oman työyhteisönsä ekotukihenkilöiksi. Paikallista ilmastotyötä tehdään erillishankkeissa ja arjessa. Kunnassa on muun muassa koordinoitu vuosittain koko henkilöstön osallistuminen valtakunnalliseen Miljoona roskapussia -kampanjaan.

Mäntsälän kunta on huolehtinut kunnan omistamien maa-alueiden hiilinieluista istuttamalla puuntaimia, kunnostanut Kilpijärveä ja osallistunut muiden paikallisten järvien kunnostamiseen yhdessä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sekä muiden toimijoiden kanssa. Tehdyt toimet ovat edistäneet ympäristön hyvinvointia ja luonnon monimuotoisuutta sekä parantaneet elinympäristön vehreyttä ja viihtyisyyttä.

Kuntalaisille on järjestetty muun muassa koko kylän kirppispäiviä sekä parannettu jätehuoltoa ja kierrätystä yhdessä Kiertokapula Oy:n kanssa. Kouluruokailuissa on tarjottu ilmastoystävällisempää kasvisruokaa ja järjestetty esimerkiksi hävikkiruokailuja ikäihmisille.

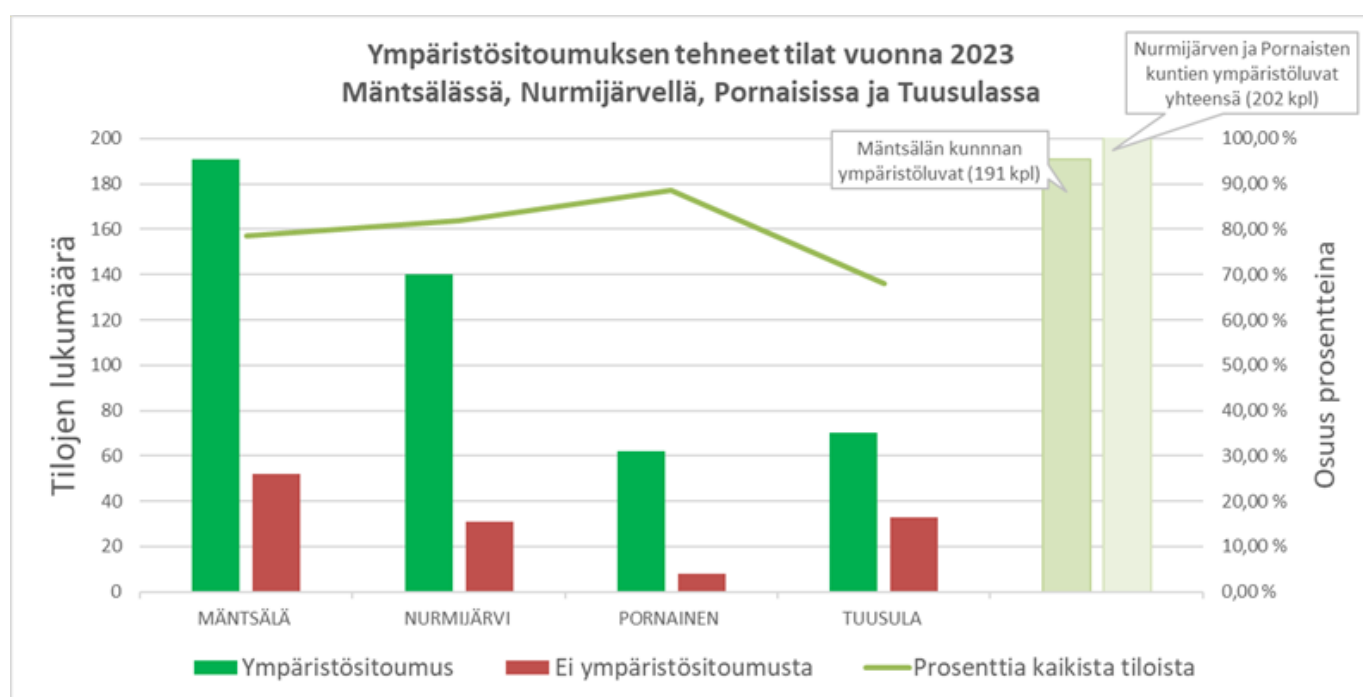
2.3 Ennuste päästökehityksestä nykytoimilla

Vuoden 2035 päästövähennysennusteen mukaan Mäntsälän kunnan suurimmat päästövähennykset tulevat tieliikenteestä ja lämmityksestä kehittyneen energiateknologian ja kansallisten ilmastotoimenpiteiden myötä, mutta maatalouden ja työkonien päästöt pysyvät skenaariotyökalulla tehdyn tarkastelun tuottamien tulosten mukaan nykytoimilla lähes ennallaan. Mäntsälän kunnan alueella asuvien asukkaiden tieliikenteestä aiheutuvat suuret päästöt johtuvat muun muassa kunnan yhdyskuntarakenteen hajautumisesta, pitkistä etäisyyksistä kunnan sisällä sekä joukkoliikenteen saavutettavuushaasteista.

Skenaariotyökalutarkastelussa Mäntsälän kunnan perusskenaariossa, jossa ei tehtäisi minkäänlaisia lisätoimenpiteitä ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi, saavutetaan noin 60 % päästövähennys vuoden 2007 tasosta vuoteen 2035 mennessä. Asetetun -80 % päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi on lisättävä ja konkretisoitava ilmastotoimenpiteitä. Vertailu alueen muihin kuntiin osoittaa, että kehittämismahdollisuuksia on ja tehtäviä ilmastotoimenpiteitä on mahdollisuus lisätä.

Alueen muihin kuntiin verrattuna maatalous on Mäntsälässä merkittävä elinkeino. Elinkeinojen harjoittamisen rajoituksiin ei kunnalla ole intressejä, vaan kannustuksen ja ohjauksen toivotaan tulevan kansallisen ja poliittisen ohjauksen kautta. Paikallisilla maa- ja metsätalouden elinkeinoharjoittajilla on jo nyt mahdollisuus tehdä ympäristösitoumus Mäntsälässäkin sekä näin osallistua Maa- ja metsätalousministeriön asettamiin päästövähennystavoiteisiin. Kansalliseksi ilmastotavoitteeksi on asetettu maa- ja metsätalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen -29 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2019 luvuista. Mäntsälän kunnan alueella olevista tiloista lähes 80 % on jo tehnyt ympäristösitoumuksen.

Kuvassa 7 on esitetty Mäntsälän kunnan alueella olevien tilojen ympäristösitoumuksien määrä verrattuna Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnan määriin.

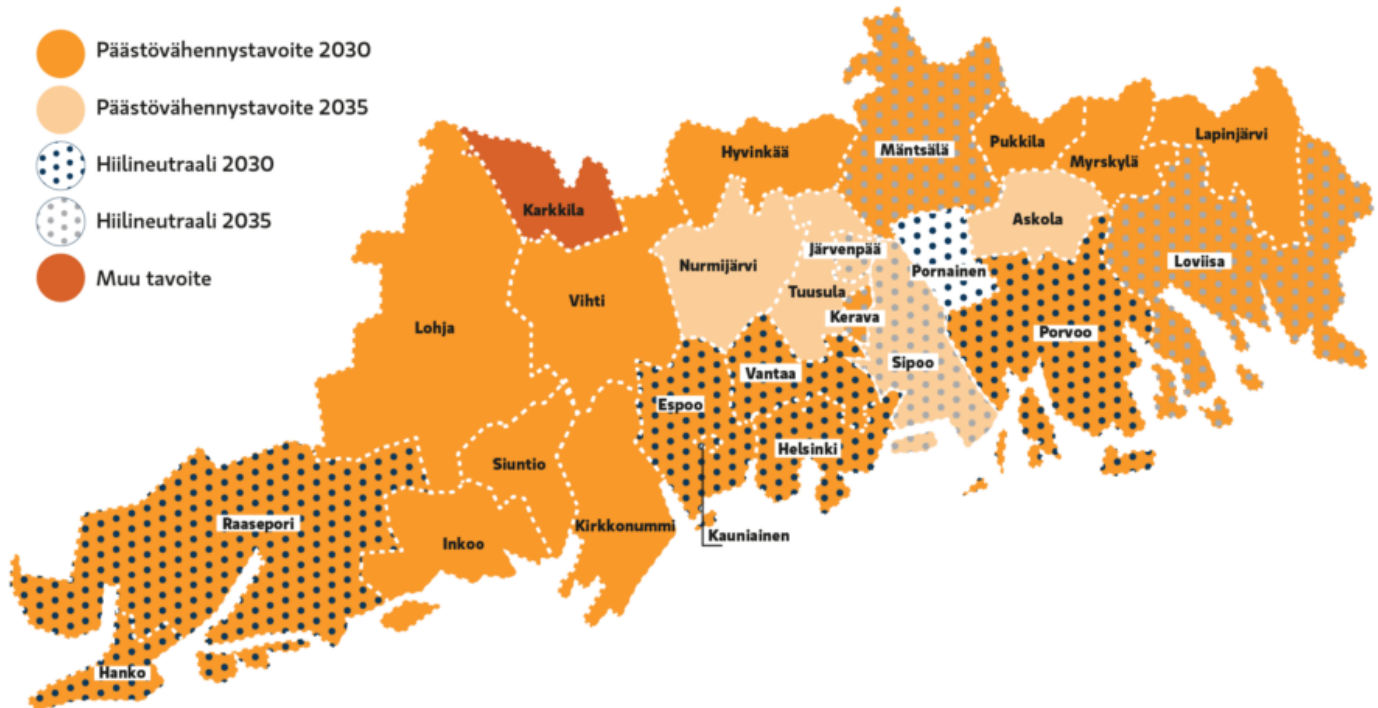
Kuva 7: Mäntsälän kunnan alueen tiloista noin 80 % on tehnyt ympäristösitoumuksen. Mäntsälän kunnan alueella tehtyjen ympäristösitoumusten määrä (191 kpl) on lähes yhtä suuri kuin Nurmijärven ja Pornaisten kunnan alueilla tehtyjen ympäristösitoumusten lukumäärä (202 kpl) yhteensä.

Mäntsälässä on tavoitteena saavuttaa hiilineutraaliustavoitevuosi vuonna 2035. Myös muissa Uudenmaan kunnissa on asetettu hiilineutraaliustavoitteita sekä laadittu ilmasto-ohjelmia viime vuosina. Sipoon kunnan ilmastosuunnitelma on valmistunut vuonna 2024 ja kunta on saavuttanut myös merkittäviä päästövähennyksiä energiatehokkuuden parantamisen ja uusiutuvan energian käytön lisäämisen kautta. Tuusulan kunta on panostanut voimakkaasti liikenteen päästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuteen. Tuusulan kunnan ilmastotoimenpiteiden ohjelma on päivitetty vuonna 2023. Nurmijärvi on edistänyt energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä erityisesti julkisissa rakennuksissa ja liikenteen osalta. Esimerkiksi julkisten rakennusten osalta Nurmijärvellä on linjattu, että tavoitteena on saada jokaiseen kunnan kiinteistöön ja toimipaikkaan oma ekotukihenkilönsä.

Mäntsälässä energiatehokkuus on parantunut ja uusiutuvan energian käyttö on lisääntynyt. Potentiaalia toimenpiteiden osalta on kuitenkin vielä hyödyntämättä.

Kuvassa 8 on osoitettu Uudenmaan maakunnan alueen kunnat ja kaupungit sekä näiden määrittämät ilmastosuunnitelmien hiilineutraalius- ja päästövähennystavoitteet.

Uudenmaan kuntien ilmastotavoitteita

Kuva 8: Uudenmaan kuntien määrittämät ilmastotavoitteet. (Uudenmaan liitto, 2025).

Mäntsälä on edistynyt ilmastotyössään, mutta vertailu muihin kuntiin osoittaa, että haasteita ja kehittämismahdollisuuksia on edelleen. Kunnalla on mahdollisuus saavuttaa omilla toimillaan vain noin 10 % ilmastotoimenpiteistä ja -tavoitteista. On tärkeää, että kunta toimii alueensa esimerkkinä ja innostajana sekä koordinoi oman alueensa toimijoiden ilmastotyötä.

Positiivisena näkökulmana voidaan todeta, että Mäntsälä on jo saavuttanut merkittäviä päästövähennyksiä ja on hyvällä tiellä kohti hiilineutraaliustavoitettaan vuoteen 2035 mennessä.

Kunnan hallinnoimien kiinteistöjen energiatehokkuuteen ja lämmitysjärjestelmien uusimiseen on satsattu ja muun muassa Nivos Oy:n kaukolämpöverkko kattaa koko kirkonkylän keskustan asemakaava-alueella.

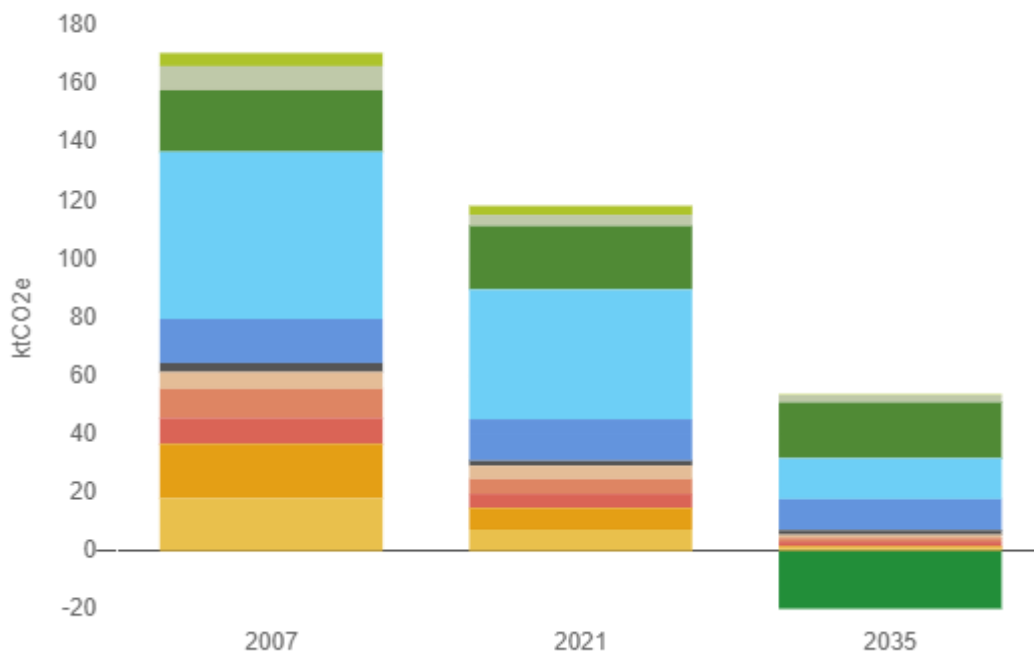
Hiilineutraalisuomi.fi-sivuston skenaariotyökalulla voi kokeilla erilaisten ilmastotoimenpiteiden vaikuttavuutta. Tämän raportin laadinnan yhteydessä on tarkasteltu, että mikäli Mäntsälän ilmastotoimenpiteiksi kirjattaisiin vastaavat toimenpiteet kuin Haminan ja Kouvolan kuntien ilmastosuunnitelmissa Kaakkois-Suomessa, Mäntsälässä saavutettaisiin asetetut päästövähennystavoitteet (-80 %) ja saataisiin lisäksi päästöhyvityksiä. Skenaariotyön tulokset on esitetty seuraavan sivun kuvissa 9 ja 10.

Tämän työn valmistelussa havaittiin, että edellä mainittujen kuntien ilmastotoimenpiteet eivät kuitenkaan ole suoraan käyttöön otettavissa Mäntsälässä, koska maankäytön, alueiden ja liikenteen olosuhteet ovat hyvin erilaisia Mäntsälässä verrattuna Kouvolaan ja Haminaan, jolloin toimet eivät ole

suoraan verrannollisia. Tästä syystä Mäntsälään laaditaan erillinen toimenpideohjelma ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tämän työn jälkeen.

Kuva 9: Mäntsälän kunnan päästövähennysskenaario, mikäli toteutetaan Kouvolan ja Haminan ilmastosuunnitelmissa laaditut ilmastotoimenpiteet. Suomen ympäristökeskus, 2024.

Kuva 10: Mäntsälän kunnan päästövähennysskenaario, mikäli toteutetaan Kouvolan ja Haminan ilmastosuunnitelmissa laaditut ilmastotoimenpiteet. Suomen ympäristökeskus, 2024.

Mäntsälän kunnan asukkaiden kulutusperäiset päästöt koostuvat pääosin kotitalouksien kulutuksesta (82 %), kunnan hankinnoista (12 %) ja investoinneista (6 %). Kuntalaisten ja yritysten saaminen mukaan ilmastotoimiin on keskeistä päästöjen vähentämiseksi.

Asumisen, liikkumisen ja ruokavalintojen päästöihin kuka tahansa kuntalainen voi itse vaikuttaa.

Rakennusten lämmitystapamuutoksista ja energiaremonteista vastaavat kiinteistöjen omistajat.

Tieliikenteen päästöjen vähentämisessä korostuu sähköistymisen ja uuden jakeluinfran toteutuksen tarve sekä joukkoliikenne.

Teollisuuden fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen on yritysten vastuulla. Ulkopuolinen tuki voi olla tarpeen.

Mäntsälän kunnan hiilinielut koostuvat metsistä, viljelysmaista ja kosteikoista, jotka sitovat hiilidioksidia ilmakehästä. Maatalousmaiden hiilivaraston ylläpitäminen ja lisääminen on tärkeää ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kansallisesti maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä vähennystoimenpiteitä ovat muun muassa pysyvän nurmen säilyttäminen ja vesien suojelu.

Mäntsälän kunnan strategiana on panostaa energiatehokkuuteen, uusiutuvan energian käyttöön ja maankäytön suunnitteluun päästöjen minimoinnin ja hiilen sitoutumisen maksimoimiseksi. Kunta pyrkii parantamaan ilmanlaatua ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä, muun muassa ehdotusvaiheessa olevan kunnan strategisen yleiskaavan tavoitteena on tähdätä kestävään ja resurssiviisaaseen Mäntsälään vuoteen 2050 mennessä Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden mukaisesti.

Yhteistyö ja parhaiden käytäntöjen jakaminen muiden kuntien kanssa voivat edelleen parantaa tuloksia.

3 Mäntsälän kunnan liikenne- ja ilmastosuunnitelma

Mäntsälän kunta on sitoutunut turvaamaan lasten ja nuorten sekä ympäristön tulevaisuuden. Tämä tarkoittaa alueen luontoarvojen, puhtaan ilmanlaadun, metsien hiilinielujen ja luonnon monimuotoisuuteen satsaamista. Kunta tekee ilmastonmuutosta ennaltaehkäisevää työtä ja panostaa kiertotalouteen, energiatehokkaisiin ratkaisuihin sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Tulokselliseen ilmastotyöhön on tarkoitus sitouttaa ja innostaa laaja joukko paikallisia toimijoita, kuten teollisuuden ja elinkeinoelämän toimijoita, yrityksiä ja muita sidosryhmiä yhdessä valtion viranomaisten, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Yritysten mukaan saamiseksi kunta voi tarjota taloudellisia kannustimia sekä järjestää energiatehokkuuden parantamista ja kasvihuonekaasujen vähentämisen toimenpiteitä koskevia koulutuksia. Kunnan elinkeino- ja työllisyysryhmän kokouksessa maaliskuussa 2025 yritystoimijoiden toiveena kunnalle oli muun muassa yritysten ilmastotoimenpiteiden julkaiseminen yhteisellä verkkoalustolla, uutiskirjeiden hyödyntäminen ratkaisujen ja kokemusten esittelyksi, siantuntija-alustukset eri teemoista sekä koulutukset täsmäaiheista. Kunnan ohjaamaan ilmastoyhteistyöhön tulee asettaa selkeitä ja konkreettisia tavoitteita ja toimia toimialuekohtaisesti.

Yrityksille ilmastotyön osoittaminen konkreettisilla teoilla ja luvuilla voi olla merkittävä kilpailukykyä edistävä tekijä tulevaisuuden yhteiskunnassa, jossa kuluttajat ja asiakkaat ovat entistä tietoisempia ja tarkempia valinnoissaan. Yrityksen tekemän ilmastotyön uskotaan parantavan niin ympäristötietoisempien työntekijöiden sitoutumista työnantajaansa kuin tuovan myös kustannussäästöjä yritykselle.

Mäntsälän päätöksenteossa ja tulevissa ratkaisuissa tullaan panostamaan yhdyskuntarakenteen kestävyys. Ajoneuvokannan käyttövoimien muutoksia ja kestävien kulkutapojen valintaa voidaan nopeuttaa kehittämällä etuisuuksia uusiutuvien energiamuotojen käyttäjille, asettaa kunnan omiin hankintaohjeisiin tarkennuksia sopimuskumppaneiden päästövähennyksistä sekä ohjata kumppaneiden käyttämien ajoneuvojen ja työkoneiden päästövähennyskriteereitä hankintaohjeilla. Kuntalaisia voidaan ohjata kestävämpien kulkumuotojen pariin tuottamalla joko kunnan sisäisiä joukkoliikennepalveluita tai kokeilemalla linja-autoliikenteen sijasta rajatumpia kutsukyyti- tai asiointiliikennepalveluita. Kunnallisten joukkoliikennepalveluiden lisäksi tulee satsata entistä enemmän kävelyn ja pyöräilyn infratoimenpiteisiin.

Energiatehokkuuden parantaminen rakennuksissa ja hiilinieluja koskevat toimenpiteet maankäytössä ovat merkittäviä kokonaisuuksia päästöjen vähentämistavoitteena. Biokaasun käytön lisääminen sekä öljylämmityksen vaihtaminen uusiutuviin energialähteisiin sekä esimerkiksi viljelykasvityyppien vaihto maanviljelyssä ovat konkreettisia yksittäisiä ilmastotoimenpiteitä. Kunnan tulee tukea ja kannustaa alueen erilaisia elinkeinonharjoittajia sekä yksittäisiä kuntalaisia ilmastotoimenpiteiden täytäntöönpanossa.

Energiatehokkuuteen parantaminen voi tarjota kiinteistön omistajille suoria kustannussäästöjä ja parantaa kilpailukykyä sekä edistää asuinrakennusten myyntiä. Energiatehokkuussopimukset, energia-katselmukset ja alueellinen energianeuvonta ovat muun muassa keskeisiä keinoja kunnan rakennus- ja kiinteistökannan energiatehokkuuden edistämiseksi. Rakennusten energiatehokkuutta voidaan parantaa myös tiukemmilla rakennusmääräyksillä ja energiatodistuksilla. Paikalliset energiatehokkuusinvestoinnit voivat luoda alueelle uusia työpaikkoja ja vähentää tuontienergian tarvetta, mikä parantaa kansallista energiaomavaraisuutta. Uusien datakeskushankkeiden myötä syntyvän hukkalämmön uskotaan vaikuttavan myös Nivos Oy:n kaukolämmön hintaan.

Tulevaisuuden ilmastotyö vaatii jatkuvasti päivittyvää pitkän aikavälin suunnittelua sekä sitoutumista ja seurantaa.

Tämän liikenne- ja ilmastosuunnitelman hyväksymisen jälkeen toteutetaan kunnan henkilöstön toimesta ilmastotoimenpideohjelma, joiden avulla asetettuja ilmastotavoitteita tullaan edistämään. Työ on aloitettu keväällä 2025 ja laaditut toimenpiteet täsmentyvät ja päivittyvät valmisteluprosessissa. **Sisältö julkaistaan kuntalaisille ja päätöksentekijöille avoimena tietorajapintana esimerkiksi kunnan internetsivuilla tai erikseen saatavilla olevilla verkkoalustoilla.**

Toimenpideohjelman toimenpiteet luokitellaan kategorioittain asiantuntija-arviona esimerkiksi taakanjakosektoreittain, toteutusaikatauluarvion ja vaaditun henkilöstöresurssin, tehdyn kiireellisyys-arvion ja priorisoinnin, mahdollisen kustannussäästöennusteen tai ilmastotoimenpiteille asetettavien mittareiden mukaisesti.

Kaikkia ilmastotoimenpiteitä ei voida suorittaa hetkessä vaan ne vaativat toteutuakseen riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit. Resursoimalla henkilötöyvuosiin ja ilmastotyöhön organisaatiotasolla sekä ilmastotyön budjettiraamilla kunnan talousarviossa voidaan päästövähennystoimenpiteitä panna käytäntöön Mäntsälässä nopeallakin aikataululla.

Ilmastotoimenpiteille määritellään mittarit ja aikatauluarviot niiden vaikutusten arvioinnin ja seuranta-välineeksi. Aikatauluraameilla sekä asetetuilla mittareilla niin viranhaltijoilla kuin päätöksentekijöilläkin on mahdollista tarkastella ilmastotyön etenemistä ja tehdyn työn vaikutuksia.

Valittuja ilmastotoimenpiteitä tulee tarkastella ja päivittää säännöllisesti.

- **Ilmastotoimenpiteiden koordinointia ja seurantaa sisällytetään kunnan eri palvelualueiden johtoryhmien tehtäviksi.** Palvelualueiden johtoryhmillä on mahdollisuus ennakoida, resursoida ja ohjata tehtävien ilmastotoimenpiteiden toteutumista.
- **Ilmastotyön seurantaan perustetaan seurantaryhmä**, joka kokoontuu esimerkiksi puolivuositain tarkastelemaan ilmastotyön edistymistä sekä tekee ilmastotoimenpiteille esitettävän budjetti-raamin vuosittain kunnan talousarviovalmistelun yhteydessä.

Ilmastotyön koordinoinnista vastaava seurantaryhmä voidaan koota tämän suunnitelman ohjausryhmän jäsenistä tai muista Mäntsälän työyhteisön, tytäryhtiöiden ja sidosryhmien edustajista. **Seurantaryhmän tarkoituksena on toimeenpanna, kannustaa ja tukea vastuuviranhaltijoita ilmastotoimenpiteiden käynnistämisessä ja valmistelussa sekä tiedottaa kuntalaisille tehdystä ilmastotyöstä.**

Tulevan seurantaryhmän tehtävänä on myös raportoida ilmastotyöstä kunnan johtoryhmälle sekä kunnanhallitukselle vuosittain esimerkiksi toiminta- ja vuosikertomuksen avulla. Raportointiajankohta voi olla esimerkiksi keväisin tehtävän HINKU- ja KETS-raportoinnin yhteydessä. Ilmastotoimien seurannassa hyödynnetään Syken päästötietopalvelua ja muita saatavilla olevia raportteja, kuten vuosittain julkaistavaa CO2-raporttia (**LIITE I**).

Ilmastotyötä tehdään vuorovaikuttaen ja yhteistyössä. Työhön pyritään innostamaan kunnan eri toimijoita ja sidosryhmiä. Viranhaltijatyössä ilmastotoimenpiteet voidaan jaotella pienimmiksi tehtäväkokonaisuuksiksi ja niille voidaan määritellä vastuutahot viranhaltijoista osastoittain. Yksittäisille tehtävillekin tulee asettaa sekä seuranta-aikataulu että mittarit työn tulosten seuraamiseksi.

Ilmastotoimenpiteet- ja tehtävät voidaan koota yhteen kunnan käyttämän ArcGIS-Online-paikkatieto-ohjelmiston kyselytyökalun avulla.

Mäntsälän kunnan sekä alueen elinkeinoelämän toimijoiden ja **muiden organisaatioiden ilmastotavoitteita voidaan koota yhteen samalle alustalle**, mutta kunnan ulkopuolisten toimijoiden ilmastotoimenpiteiden edistämisvastuun ja seurannan tulee olla ko. organisaatioissa.

Valittuja ilmastotoimenpiteitä voidaan tarkastella ja täsmentää valtuustokausittain eli neljän vuoden välein. Valitut ilmastotoimenpiteet julkaistaan avoimena tietokantana. Julkaistavalla sivustolla tulee esitellä ilmastotoimenpiteen toteutukseen liittyvät lisätiedot, kuten aikataulu ja seurantamittarit sekä toimenpiteeseen liittyvät erillistehtävät ja niiden vastuutahot.

Kestävä- ja turvallinen Mäntsälä 2035 -liikenne- ja ilmastosuunnitelman on tarkoitus olla työkalu kuntastrategian tavoitteisiin ja kunnan asettamiin päästövähennystavoitteisiin pääsemiseksi.

4 Lopuksi

Mäntsälän kunta on sitoutunut kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin omien hallintoprosessien kautta. Liikenteen päästöjen vähentämiseksi tulee toimia yhteistyössä Helsingin seudun liikennejärjestelmätyön ja MAL-suunnitteluprosessien sekä KUUMA-yhteistyöryhmien kautta mutta myös aktiivisesti vuorovaikuttaen valtion viranomaisen, kuten Uudenmaan ELY-keskuksen, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Väyläviraston, Keski- Uudenmaan ympäristökeskuksen, Kiertokapulien, Uudenmaan liiton, naapurikuntien sekä muiden viranomaistahojen ja sidosryhmien kanssa.

Ilmastotyö pohjimmaltaan tarkoittaa asenteiden ja arvojen kirkastamista sekä niistä tiedottamista. Konkreettisilla toimilla alueen luontoarvojen, puhtaan ilmanlaadun, metsien hiilinielujen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisellä voidaan vaikuttaa ja turvata mäntsäläläisten lasten, nuorten sekä lähiluonnon tulevaisuus vuonna 2035.

Tärkeimmät nostot ilmastotyöstä:

1. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa on ehdotonta erityisesti Mäntsälän kunnan tieliikennepäästöjen vähentämiseksi. Ilmastotyöhön tarvitaan yhteinen tahtotila, toimiva yhteistyö valtion viranomaisten kanssa sekä riittäviä taloudellisia resursseja. Asetetut tavoitteet ja tahtotila ovat hyvä pohja ilmastotyölle.
2. Toimiva yhteistyö ja vuorovaikutus ovat pohja ja perusta kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Kuntalaisten, alueen yritysten ja eri organisaatioiden toimijoiden tekemillä ratkaisuilla on merkittävä vaikutus Mäntsälän ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi.
3. Ilmastotyön odotetaan tuovan taloudellista hyötyä Mäntsälän kunnalle. Lisäksi ilmastotyön arvellaan olevan kunnalle merkittävä elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijä.

Lähteet

KUUMA-ilmastoryhmä. 2024. Keski-Uudenmaan strateginen ilmasto-ohjelma. Tausta-aineisto.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2024. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoite vuoteen 2035 mennessä. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://bit.ly/42mIDid>

MDI.2025. Sipoon ilmastosuunnitelma. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://www.mdi.fi/referenssit/sipoon-ilmastosuunnitelma/>

Myrskylän kunta. 2024. Kunnanvaltuuston esityslista 11.11.2024. Valtuusto 5–2024 § 21. Noudettu 26.2.2025 osoitteesta <https://myrskylä-julkaisu.triplancloud.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=7981>

Nurmijärven kunta. 2024. Kunnan ilmastoteot. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://www.nurmi-jarvi.fi/teemasivut/ilmastotyö/kunnan-ilmastoteot/>

Pietiläinen, Olli-Pekka. 2024. Kolumni. Suomi tarvitsee kuntien ja alueiden ilmastotyötä. Ympäristöministeriön Näkökulma-kirjoitus Valtioneuvoston internetsivuilta. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/suomi-tarvitsee-kuntien-ja-alueiden-ilmastotyota>

Ympäristöministeriö. 2025–1. Suomen kansallinen ilmastopolitiikka. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://ym.fi/suomen-kansallinen-ilmastopolitiikka>

Ympäristöministeriö. 2025–2. Euroopan unionin ilmastopolitiikka. Internetsivut. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://ym.fi/euroopan-unionin-ilmastopolitiikka>

Ympäristöministeriö. 2025–3. Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma. Internetsivut. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma>

Sipoon kunta. 2024. Kunnanvaltuuston pöytäkirja 9.12.2024 § 107. Noudettu 26.2.2025 osoitteesta [sipoo.fi.on-cloudos.com/kokous/2024793-4-45513.PDF](https://sipoo.fi/on-cloudos.com/kokous/2024793-4-45513.PDF)

Sitowise, 2025. CO2-raportti Mäntsälä. LIITE I.

Suomen ympäristökeskus, Syke. 2022. Hiilineutraali Suomi -internetsivusto. Noudettu 23.9.2024 osoitteesta <https://www.hiilineutraalisuomi.fi/hinku/>

Suomen ympäristökeskus, Syke. 2025–1. Hiilineutraali Suomi -internetsivusto. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta <https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Canemure>

Suomen ympäristökeskus, Syke. 2025-2. Ympäristö.fi -internetsivusto. Noudettu 18.3.2025 osoitteesta <https://www.ymparisto.fi/fi/ilmasto-muutoksessa/kasvihuonekaasupaastojen-raportointi/f-kaasut-ja-niiden-paastot>

Tuusulan kunta. 2023. Tuusulasta hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä – Ilmasto on kaikkien asia. Internetsivut. Noudettu 2.1.2025 osoitteesta https://www.tuusula.fi/tiedotepalsta/show.tmpl?sivu_id=1474&id=9779